

Kansallisen Kokoomus r.p.

Periaateohjelma hyväksytty puoluekokouksessa 15. - 17.5.1981

1. LÄHTÖKOHTANA IHMINEN

Kansallinen Kokoomus tunnustaa lähtökohdaksi ihmiskeskeisen yhteiskunnallisen vakaumuksen ja uskoo ihmisen kykyyn ajatella ja toimia itsenäisesti yksilöllisten tavoitteiden pohjalta. Kokoomuksen käsityksen mukaan inhimillisen toiminnan käyntiinpanevana voimana on ihminen yksilönä ja ihminen itsenäisenä yhteisöjen jäsenenä.

Jokaisen yksilön ihmisarvoa on pidettävä loukkaamattomana. Jokaiselle on turvattava edellytykset aineellisesti ja sosiaalisesti turvattuun elämään sekä yksilölliseen henkiseen kasvuun. Tätä kasvua edistävät tai rajoittavat henkilökohtaisten ominaisuuksien ohella ratkaisevasti ne sivistykselliset, aineelliset, sosiaaliset ja muut poliittis-yhteiskunnalliset tekijät, jotka vallitsevat yksilön lähiyhteisöissä ja yhteiskunnassa. Näiden olosuhteiden muuttamiseen henkistä kasvua edistäviksi on yksilön ja yksilöiden muodostamien ryhmien vaikutettava.

Maailmanlaajuisesti pyrkimyksenä tulee olla elämän kunnioittaminen ja sen jatkuvuuden turvaaminen, luonnon tasapainon säilyttäminen sekä ihmisyyden kehittäminen. Kokoomus korostaa näiden inhimillisten arvojen vaikutuksen laajentamista ja syventämistä ihmisten toiminnassa ja heidän keskinäisessä kanssakäymisessään. Ihmisten ja kansojen tulee etsiä yhteisiä poliittisia ratkaisuja säädelläkseen keskinäisiä ristiriitojaan rauhanomaisin ja väkivallattomin keinoin.

Jokaiselle tulee turvata mahdollisuus itsenäisesti ajatella, tuntea ja toimia sekä vaikuttaa lähiyhteisöjensä, yhteiskunnan ja siten koko ihmiskunnan kehitykseen. Jokaisen tulee kunnioittaa toisten vapautta, oikeuksia ja vakaumusta sekä osoittaa vastuuntuntoa toisia ihmisiä, yhteiskuntaa ja koko ihmiskuntaa kohtaan. Viime kädessä yhteiskunnan tehtävänä on valvoa, ettei kenenkään menestys perustu toisten ihmisten hyväksikäyttöön eikä heidän mahdollisuuksiensa tai vapauksiensa rajoittamiseen .

Yhteiskunta muodostuu yksilöistä. Siirtäessään kansalle kuuluvaa valtaa päätöksentekojärjestelmille kansalaiset samalla edellyttävät merkittävien toimintojen yhteiskunnassa olevan heidän jatkuvassa valvonnassaan ja yhteiskunnan palvelevan jäseniään. Toisaalta jokaisen tulee olla valmis aktiivisesti osallistumaan yhteiskunnan toimintoihin ja vaikuttamaan sen kehittämiseen. Yhteiskunnan muuttamisen ja kehittämisen tulee olla mahdollisimman suuressa määrin ihmisten tietoisien ja tavoitteellisen toiminnan tulosta heidän pyrkiessään toteuttamaan eettisiä ihanteitaan.

Kokoomus pyrkii vaikuttamaan yksilökeskeisyyden, turvallisuuden, tasa-arvoisuuden, yhteiskunnallisen moniarvoisuuden ja demokratian periaatteiden toteuttamiseksi omassa yhteiskunnassamme ja maailmanlaajuisesti. Näiden periaatteiden toteutuminen edistää inhimillisen elämän perusteiden vahvistumista, ihmisten keskeistä ystävyyttä, yksilöiden toimintamahdollisuuksien laajentamista, kulttuurien kehitystä ja maailmanrauhan edellytysten paranemista.

2. HENKISEN KASVUN EDISTÄMINEN

Ihmisen jatkuvan henkisen kasvun aineellista ja sivistyksellistä perustaa on vahvistettava. Kokoomus arvostaa ihmisten erilaisuutta ja haluaa edistää jokaisen ihmisen mahdollisuuksia jatkuvasti kehittää itseään. Ihmisen myönteiseen kehitykseen on kodilla, perheen eheydellä ja hyvillä ihmissuhteilla olennainen merkitys. Yhteiskunnan taloudellisiin ja sosiaalisiin olosuhteisiin vaikuttavilla ratkaisuilla on pyrittävä vähentämään juurettomuutta ja vieraantumista.

Yksilön uskonnollista, eettistä, esteettistä ja poliittista vakaumusta sekä yksilöllistä mielipidettä tulee kunnioittaa inhimillisen kasvun alkuunpanevana voimana, yksilöllisen erilaisuuden ilmauksena ja siten yhteiskuntaa kehittävänä arvona.

Kokoomus pitää yksilöllisyyden, sosiaalisuuden, luovuuden, suvaitsevaisuuden, aktiivisuuden, kriittisyyden ja aatteellisuuden edistämistä arvostettavina kasvatustavoitteina.

Näiltä perusteilta tulee edistää jokaisen kasvamista itsenäiseksi, henkisesti tasapainoiseksi ja kriittisesti totuudenmukaista maailmankuvaa etsiväksi ihmiseksi. Kasvatuksessa ja koulutuksessa on otettava huomioon kodin merkitys arvomaailman ja kasvatuspohjan antajana.

Kokoomus arvostaa kristillisyyteen perustuvaa eettistä arvomaailmaa. Yksilökeskeisyyden, uskonnonvapauden ja suvaitsevaisuuden pohjalta kokoomus edellyttää yhteiskunnan suhtautuvan tasapuolisesti sekä molempien kansankirkkojemme että muiden uskonnollisten yhdyskuntien jäseniin samoin kuin niihin kansalaisiin, jotka eivät näihin kuulu.

Humanismi, klassinen sivistys, kristinusko, porvaris- ja talonpoikainen kulttuuri sekä työväenkulttuuri muodostavat olennaisen perustan rikkaalle kulttuuriperinteelle. Tältä perustalta on pyrittävä jatkuvasti luomaan uutta, osakulttuureista koostuvaa suomalaiskansallista kulttuuria, jossa myös kansainvälisen vuorovaikutuksen myönteiset piirteet on voitava soveltaen hyödyntää. Kielellisten ja kansallisten vähemmistöjemme mahdollisuudet säilyttää ja kehittää kulttuurejaan on turvattava.

Yhteiskunnan kehittämisessä on siirryttävä yhä enemmän aineellisten arvojen korostamisesta henkisten ja laadullisten näkökohtien huomioon ottamiseen. Tämä edellyttää tieteen, erityisesti yhteiskunnallisesta vallankäytöstä riippumattoman tutkimuksen, jatkuvan koulutuksen, taiteen ja muun kulttuurin kehittämistä.

Ihmisen henkiseen kasvuun kuuluu luopuminen itsekeskeisyydestä ja toisten alistamispyrkimyksistä. Kaikessa toiminnassa ja toimenpiteiden arvioinnissa on otettava huomioon se, mikä vaikutus niillä on toisten ihmisten elämään ja heidän oikeuksiensa toteutumiseen sekä yhteisöjen kehittymiseen ihmisen jatkuvaa kehitystä tukeviksi.

3. KANSALLISEN JA KANSAINVÄLISEN TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Kokoomuksen aktiivisesti tukeman Suomen turvallisuuspolitiikan päämääränä on Suomen valtiollisen itsenäisyyden turvaaminen. Kansainvälisen vastuunsa tuntevana, itsenäisenä kansakuntana Suomen tulee antaa panoksensa maailmanlaajuiseen, rauhanomaiseen kehittämistyöhön.

Kokoomus osallistuu siihen kansainväliseen toimintaan, jota Suomi itsenäisenä valtiona harjoittaa omaksumansa aktiivisen, rauhantahtoisen puolueettomuuspoliittisen linjan mukaisesti. Tämä Paasikiven-Kekkonen linjan nimellä tunnettu Suomen ulkopoliitiikan perussuuntaus nojaa oleellisilta osiltaan Suomen ja Neuvostoliiton väliseen sopimukseen ystävydestä, yhteistyöstä ja keskinäisestä avunannosta. Suomen on, noudattaen puolueettomuuspolitiikkansa periaatteita, kehitettävä jatkuvasti suhteitaan Neuvostoliittoon, Pohjoismaihin ja muihin maihin.

Valtiollisen itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi Suomen tulee muun turvallisuuspolitiikan takeena ylläpitää toimintakyvyltään hyvät puolustusvoimat sekä vaikuttaa maanpuolustustahdon säilymiseen .

Kokoomuksen tavoitteena on mahdollisimman yksimielisen, jatkuvan tuen saaminen maamme koko väestön keskuudessa Suomen omaksumalle ulkopoliittiselle perussuuntaukselle, turvallisuuspoliittisille ratkaisuille ja niitä tukeville sopimusjärjestelyille.

Kansainvälisen toiminnan päämääränä tulee olla inhimillisen elämän ja hyvinvoinnin perusteiden luominen ja kohottaminen sekä rauhan edistäminen kaikkialla maailmassa. Eri kansojen välillä on pyrittävä kohti taloudellista, sosiaalista ja sivistyksellistä tasa-arvoisuutta, mm. uudistamalla kansainvälistä talousjärjestystä.

Suomen tulee aktiivisesti ja aloitteellisesti tukea kansainvälisen jännityksen liennytyttä, aseistautumisen hillitsemistä ja aseistariisuntaa sekä rauhantahtoista yhteistyötä valtioiden ja kansojen välillä. Lopullisena päämääränä on maailmanrauha ja asejärjestelmien purkaminen.

4. KANSANVALLAN SYVENTÄMINEN

Kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestelmän olemassaolon ja sen kehittämisen keskeisinä eettisinä perusteina tulee olla yksilöllisen mielipiteen ja ilmaisun vapaus, kansalaisten tasa-arvoinen osallistumisoikeus, kansalaisten perusturvallisuuden takaaminen ja yhteiskunnallinen moniarvoisuus. Demokratia on ulotettava koskemaan kaikkea merkittävää vallankäyttöä yhteiskunnassa.

Kokoomuksen näkemyksen mukaan yhteiskuntaamme tulee kehittää olosuhteiltaan sellaiseksi, että jokainen suomalainen voi tuntea sen omakseen. Kansallinen itsetunto merkitsee isänmaanrakkautta, halua osallistua yhteiskunnan kehittämiseen omaksumastaan maailmankatsomuksesta käsin ja arvostusta muita kansoja kohtaan.

Kansalaisten perusoikeudet tulee säätää laaja-alaisina ja kattavina perustuslaeissa. Perusoikeuksien toteutuminen käytännössä on turvattava. Perustuslaissa on säädettävä kansalaisten oikeudesta saattaa myös perusoikeuksiaan koskeva asiansa riippumattoman tuomioistuimen ratkaistavaksi aina, kun he katsovat näitä oikeuksiaan loukatun. Muutoinkin valtiosäännön yhteistyössä tulee pyrkiä ratkaisuihin, jotka lisäävät yksilön

turvallisuutta, sosiaalista oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa sekä vahvistavat demokratiaa.

Päätöksenteon, suunnittelun ja toimeenpanon tulee yhteiskunnassa olla mahdollisimman suuressa määrin julkista. Näin voidaan edistää kansalaisten mahdollisuuksia valvoa vallankäyttöä ja vaikuttaa siihen.

Kansanvallan kannalta on välttämätöntä, ettei poliittinen ja taloudellinen valta keskity. Yhteiskunnassa vaikuttavan moniarvoisuuden perustana on erilaisuuden ilmeneminen ja erilaisten näkemysten vapaan esilletulon ja järjestäytymisen oikeus. Se estää osaltaan keskittymistä sekä edistää yhteiskunnallista kehitystä. Valtiojärjestelmän kannalta on tärkeää säilyttää parlamentarismi ja selkeä vallanjako lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovallan välillä.

Kansalaisten valitsemien julkisen hallinnon elinten asema ja itsenäinen vallankäyttö on turvattava. Erityisesti on vahvistettava eduskunnan valtiosäännön mukaista asemaa.

Kansanvallan vahvistamiseksi ja hallinnon toimivuuden parantamiseksi on edistettävä vallan hajautusta. Valtaa tulee jakaa valtakunnallisen, maakunnallisen ja kunnallisen tason kesken sijoittaen valta kullakin alalla ja kussakin asiassa hallinnossa niin lähelle kansalaisia kuin mahdollista. On korostettava itsehallinnollisuutta vallan keskittämisen sijasta.

Demokratian periaatteita on noudatettava myös elinkeinotoiminnassa ja työelämässä. Tämä edellyttää työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksien ja vastuun kehittämistä työpaikoilla.

Moniarvoisessa yhteiskunnassa kansalaisten etu- ja arvostusarvojen säätely on välttämätöntä. Aatteiltaan ja tavoitteiltaan erilaisten ihmisten mielipiteet ja aktiivisuus kanavoituvat puolue toiminnaksi ja kansaa edustavien, vaaleissa valittujen edustuselinten välityksellä yhteiskunnalliseksi päätännäksi. Puolueilla tulee olla demokratian käytännön toteuttamisessa merkittävä asema ja vastuu.

Puolueiden on asetettava tavoitteita yhteiskunnan kehittämiseksi sekä johdonmukaisesti toimittava esittämiensä, jäsenistöjensä asettamien tavoitteiden puolesta. On myös korostettava puolueiden itsenäisyyttä suhteessa julkiseen hallintoon ja etujärjestöihin. Myös erilaisten vapaiden kansalaisjärjestöjen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen pyrkivien, poliittisesti sitoutumattomien ryhmien toimintaa on edistettävä.

Kansallinen Kokoomus on kaikki kansalaispiirit kattava, aatteellinen yleispuolue. Kokoomus kehittää jatkuvasti sisäistä demokratiaansa ja edistää puolueen yhtenäistä toimintaa ohjelmiansa määrittämältä pohjalta. Kokoomus arvostaa kaikkien yhteiskuntaa rauhanomaisesti uudistavien ja kehittävien puolueiden ja muiden ryhmien olemassaoloa ja toimii keskinäisen tasa-arvoisuuden pohjalta yhteistyössä niiden kanssa.

5. AINEELLISEN HYVINVOINNIN RAKENTAMINEN

Taloudellisen toiminnan tulee olla ihmisten tietoisesti ohjattavissa, kansanvaltaisesti säädeltävissä ja yhteensovitettavissa yhteiskunnallisiin kokonaistavoitteisiin. Pyrkimys jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ei saa olla itseisarvoista. Kasvua ja talouden

kehityssuuntia on ohjattava pitäen päämäärinä riittävän ja kestävä aineellisen toimeentulon, elintason ja elämisen laadun turvaamista kaikille kansalaisille. Kokoomus korostaa myös työprosessien kehittämistä aktiivisuuden, luovuuden, osallistumisen ja itsensä jatkuvan kehittämisen mahdollistaviksi.

Kokoomuksen päämääränä on sosiaalisen valintatalouden periaatteen pohjalta turvata kansalaisten taloudellinen ja sosiaalinen turvallisuus sekä edistää heidän henkistä turvallisuuttaan. Markkinatalouden kehittäminen sosiaalisen valintatalouden periaatteiden mukaisesti merkitsee, että kaikessa taloudellisessa toiminnassa otetaan huomioon toimenpiteiden vaikutus yksityiseen ihmiseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä taloudellisen toiminnan eettisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Tällöin korostuvat sellaiset ratkaisut, joilla voidaan edistää yksilön omatoimisuutta, lisätä työntekijöiden turvallisuutta, estää ympäristöhaittoja ja parantaa ihmisen ehdoilla työn mielekkyyttä ja tuottavuutta.

Taloudellisen järjestelmän keskeisinä periaatteina tulee olla yksilön vapaus, yksityinen omistusoikeus ja yrittäjäyys. Markkinatalouteen pohjautuvassa taloudellisessa järjestelmässämme tulee edelleen kehittää sekataloutta, jossa tuotantovälineiden omistus, yrittäjäyys ja vastuu tuotannollisesta ja eri palvelualueiden toiminnasta jakautuvat tarkoituksenmukaisesti yksityisten, osuustoiminnan, valtion ja kuntien kesken. Taloudellisen ja sosiaalisen vastuun tulee jakautua oikeudenmukaisesti julkisen vallan, yritysten, työntekijöiden ja kuluttajien kesken.

Yritystoiminnassa tulee eri toimenpitein säilyttää tasapuoliset kilpailuolosuhteet ja edistää yksityistä toimeliaisuutta. Erityisesti tulee kehittää pienen ja keskisuuren yritystoiminnan edellytyksiä.

Kokoomus painottaa ympäristönsuojelussa uusiutumattomien luonnonvarojen säästeliästä ja taloudellista käyttöä sekä huolehtimista uusiutuvien luonnonvarojen kulutuksen ja uusiutumisen tasapainosta. On korostettava lainsäädännöllisiä ja muita ratkaisuja, joilla voidaan estää luonnonympäristön vaurioituminen ja parantaa ihmisen elin- ja asuinympäristön laatua nykyisestä. Tulevaisuuden kannalta on myös merkityksellistä soveltaa säästävän ja pehmeän teknologian periaatteita.

Aluepolitiikan päämääränä tulee olla alueellisen eriarvoisuuden poistaminen. Parempaan alueelliseen tasa-arvoon pyrittäessä on tasapuolisesti kehitettävä maan eri osia. Aluepoliittisten toimenpiteiden painopisteet ovat erityisesti työn ja palvelujen saannin edistämässä niille alueille, jotka ovat maan muita osia heikommassa asemassa.

Edellytykset peruselinkeinojen harjoittamiseen ja omavaraisuuden lisäämiseen on turvattava.

Aineellinen turvallisuus on voitava taata sekä yksilöitä, perheitä, eri väestöryhmiä ja maan eri osia koskevana. Siksi on luotava kaikki väestöryhmät kattava, tehokas ja oikeudenmukainen perusturvajärjestelmä. Pääasiassa sosiaali-, asunto- ja perhepolitiikan eri toimenpiteistä rakentuvan perusturvajärjestelmän lisäksi on voimakkaasti pyrittävä täystyöllisyyteen ja turvattava hyvä yleissivistävä ja ammatillinen koulutus. Näiden perusedellytysten voimistamisen rinnalla kokoomus korostaa ihmisen vastuuta toimia aktiivisesti sekä omien että läheistensä olosuhteiden hyväksi.

